

Til Justis- og beredskapsdepartementet

Høringsuttalelse fra ansatte ved rettsstedene Notodden og Kviteeid i Telemark tingrett

Innledning:

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 26. januar 2022 der det bes om uttalelse til forslag om endringer i domstolstrukturen. Dette følger opp uttalelsen i regjeringsplattformen (Hurdalsplattformen), hvor det heter at regjeringen ønsker å:

Gjeninnføre strukturen for domstolane før domstolsreforma av 2021 for å vareta borgaranes rettstryggleik og sikre sjølvstendige domstolar med stadleg leining, med unntak for domstolar der domstolsleiar, kommunane i rettskretsen og dei tilsette gjennom sine tillitsvalde er samde om å oppretthalde dagens struktur.

Høringen er åpen. Saksbehandlerne ved rettsstedene Notodden og Kviteeid, og embetsdommeren ved rettsstedet Kviteeid, gir herved en felles uttalelse.

Konklusjon:

Saksbehandlerne ved rettsstedene Notodden og Kviteeid, og embetsdommeren ved rettsstedet Kviteeid, støtter regjeringens forslag om å gjeninnføre strukturen for domstolene før domstolsreformen av 2021.

Vi støtter regjeringens forslag om at adgangen til å opprette felles domstolledelse skal bestå, men bare unntaksvis skal benyttes. Vi ber regjeringen vurdere felles domstolledelse for rettsstedene Notodden og Kviteeid. Alternativt ber vi regjeringen vurdere opprettelsen av en Øvre Telemark tingrett, med rettsstedene Notodden og Kviteeid.

Vi støtter regjeringens forslag om å styrke de lokale domstolene, og gjøre dem mindre sårbare. Herunder slutter vi oss til forslaget om å omgjøre dommerfullmektigstillinger til embetsdommerstillinger ved de mindre domstolene.

Vi støtter regjeringens forslag om mulige justeringer av rettskretsene. Vi ber regjeringen vurdere om Nome kommune kan overføres til rettskretsen for rettsstedet Notodden. Videre ber vi regjeringen vurdere om Drangedal kommune kan overføres til rettskretsen for rettsstedet Kviteeid.

Begrunnelse:

Norske domstoler har over en årrekke levert høy kvalitet, høy effektivitet og god rettssikkerhet. Norske domstoler har til enhver tid hatt høy tillit i samfunnet, samtidig som de har vært blant de mest effektive i Europa. Det har det ikke på noe tidspunkt blitt påvist en sammenheng mellom domstolenes størrelse og deres evne til å levere avgjørelser av høy kvalitet. Dette gjelder også for de såkalte 'barnesakene'.

Domstolene har levert gode tjenester, til tross for trange økonomiske rammer. Domstolene, og Domstoladministrasjonen, har derfor over en årrekke bedt de bevilgende myndigheter vise en sterkere vilje til å prioritere domstolene, for også i fremtiden å kunne sikre tillit, faglighet og effektivitet. Vi er glade for at regjeringen varsler – og allerede har bevilget – midler til å

styrke domstolene fremover. Herunder støtter vi regjeringens ønske om å omgjøre en rekke stillinger fra dommerfullmektigstillinger til embetsdommerstillinger. Dette vil gjøre de mindre domstolene mer robuste, mer effektive, langt mer attraktive ved fremtidig rekruttering, det vil avhjelpe habilitetskonflikter, samt styrke det faglige interne samarbeidet.

Erfaringene med domstolsreformen av 2021 har så langt vist at intensjonene om styrket ledelse og faglig utvikling ikke har blitt innfridd. Dette kan til en viss grad tillegges de betydelige geografiske avstandene mellom nedre og øvre Telemark. Samtidig har rettsstedene på Notodden og Kviteseid avgitt betydelige dommerressurser, for å avhjelpe restansene ved rettsstedet Skien. Dette i tråd med intensjonen i domstolsreformen av 2021, om å optimalisere utnyttelsen av dommerressursene fremover. Konsekvensene for rettsstedene på Notodden og Kviteseid, har vært tidvis lav bemanning, en opplevd forvitring av det psykososiale arbeidsmiljøet, samt en forhøyet terskel for saksbehandlere og dommere for å søke nødvendig veiledning/bistand hos andre grunnet det store fraværet av dommere.

Til tross for at domstolsreformen av 2021 talte om opprettholdelsen av likeverdige rettssteder, er opplevelsen at rettsstedene på Notodden og Kviteseid gradvis beveges bort fra å være likeverdige rettssteder, til å bli mere kontorsteder/filialer. Den opplevde sentraliseringen av domstolens ressurser, bidrar til gradvis å svekke den lokale tilstedeværelsen, stabiliteten og kontinuiteten ved rettsstedene på Notodden og Kviteseid.

Etter vår vurdering er det sannsynlig at rettsstedene på Notodden og Kviteseid over tid vil svekkes videre uten en gjeninnføring av tidligere struktur for domstolene, med de konsekvenser det vil få for rettshjelpstilbudet for innbyggerne i øvre Telemark. Allerede i dag oppleves det at advokatene knyttet til de mindre rettsstedene taper oppdrag i konkurransen med advokatene knyttet til de største. Domstolsreformen av 2021 har kun bidratt til ytterligere å konsolidere advokatene til de største befolkningssentrene. Svekkelse av rettsstedene på Notodden og Kviteseid, vil det også redusere mulighetene for å opprettholde og etablere nye advokattjenester i øvre Telemark. Det oppleves også et tiltakende press fra de profesjonelle aktørene om å få berammet rettsmøter og annet i Skien, for å unngå reiseveien til øvre Telemark. En forhøyet og fordyret terskel for å søke rettshjelp utfordrer ikke bare nærhetsprinsippet, men vil på sikt innebære en svekkelse av rettssikkerheten for innbyggerne i øvre Telemark.

Tidligere Aust-Telemark tingrett på Notodden og Vest-Telemark tingrett i Kviteseid var relativt like både i størrelse, form og arbeid. De delte også mange av de samme utfordringene knyttet til sårbarhet ved sykdom, habilitet mv. Det siste året tingrettene eksisterte hadde saksbehandlerne i Kviteseid tilgang til Notodden-sakene, og kunne bistå ved behov. Erfaringene med dette var meget positive, og vi støtter derfor regjeringens forslag om å legge til rette for at domstolene samarbeider bedre.

Ved en gjeninnføring av strukturen for domstolene før domstolsreformen av 2021, ber vi regjeringen vurdere felles domstolledelse for rettsstedene Notodden og Kviteseid. Dette vil i nødvendig grad legge til rette for økt samarbeid og samhandling mellom domstolene. Alternativt ber vi regjeringen vurdere opprettelsen av en Øvre Telemark tingrett, med rettsstedene Notodden og Kviteseid. Vi slutter oss til sorenskriveren i Telemark tingretts høringsuttalelse av 16. mars 2022, og hans subsidiære anbefaling om å opprette en ny Øvre Telemark tingrett.

Vi vil advare mot å redusere antallet dommerårsverk. Rettsstedene på Notodden og Kviteseid har i dag fem dømmende årsverk, hvorav to dommerfullmektiger. Vi anbefaler at den ene dommerfullmektigstillingen omgjøres til en fast embetsdommerstilling. En slik omgjøring vil også harmonere med Domstoladministrasjonens tidligere styrevedtak, om at andelen dommerfullmektiger ikke bør overstige 25 % av den dømmende virksomheten i en tingrett.

En gjennomgang av tilgjengelige rapporter av de tidligere domstolenes 'bemanningsbehov og ressursfordeling', som årlig utarbeides av Domstolsadministrasjonen, viser at siden 2009 har tidligere Nedre Telemark tingrett i Skien i snitt hatt en underdekning på 0,8 dømmende årsverk. Inntil 2013 var det også der en overdekning. Tilsvarende var det for Aust-Telemark tingrett på Notodden en overdekning på i snitt 0,36 dømmende årsverk, og for Vest-Telemark tingrett i Kviteseid en overdekning på 0,75 dømmende årsverk. For bedre å balansere ressursfordelingen i fremtiden, samtidig som man opprettholder rettshjelpstilbudet i domstolene, foreslås det en viss justering av rettskretsene. Regjeringen bes vurdere å overføre Nome kommune til rettskretsen for rettsstedet Notodden, og Drangedal kommune til rettskretsen for rettsstedet Kviteseid. Nome kommunene hørte tidligere til rettskretsen for tingretten lokalisert på Gvarv i Midt-Telemark kommune, mens Drangedal kommune hørte til rettskretsen for tingretten i Kragerø. Ved nedleggingen av tingrettene i 2007 ble kommunene overført til rettskretsen for tingretten i Skien.

Notodden/Kviteseid 26. april 2022

Fra alle ansatte saksbehandlere ved rettsstedene Notodden og Kviteseid, og embetsdommeren ved rettsstedet Kviteseid, i Telemark tingrett.